

Válka na Ukrajině JAK POMOCI INFORMAC

Zprávy » Magazín » Historie » Bandera a jeho souputníci. Masoví vrazi, národní hrdinové

Bandera a jeho souputníci. Masoví vrazi, národní hrdinové

MICHAL KOMÁREK

Snímek z jedné z oslav výročí narození Stepana Bandery. Do ulic pravidelně míří příznivci nacionalistických stran Ukrajiny. Tato fotografie pochází z Kyjeva z prosince 2015.

6:05

Ukrajinské dějiny jsou vnořené do politiky a ideologie. Do neustálých pokusů o „přepisování“. Je těžké k nim dnes cokoli říci. Kdokoli poukáže na jejich nejednoznačnost, nebo dokonce na nacionalistické dezinterpretace, může být podezřelý z podpory Putina a jeho agrese. Tak pojďme na to.

exodus...

Historické disputace dnes nepochybně nejsou tím, co Ukrajince trápí a zajímá. Válka však jednou skončí. A bude zase čas přemýšlet o tom, nakolik je i historie zbraní.

Nakolik může její účelové převyprávění lidem usnadnit válku přijmout.

A nakolik se v něm může ztrácet respekt k morálce, pravdě a diskusi. Ke svobodě.

A především: Zda mají kriticky uvažující lidé vůbec šanci nejenom vést nepředpojaté diskuse o dějinách. Zda mají šanci ovlivnit, nebo dokonce zvrátit absurdní vražedná rozhodnutí politiků a ideologů.

Profesor Putin a počátek dějin

Vladimir Putin buduje svoje pojetí dějin systematicky od roku 2007. Tehdy se poprvé setkal s akademiky, které nazýval svými kolegy. Podruhé si je pozval v roce 2014, kdy také podepsal ruský „zákon paměti“ – zákon o tom, co si mají Rusové pamatovat a jak o tom mluvit.

Základní osou ruských dějin je Velká vlastenecká válka. Pozor, není to totéž, co 2. světová válka. Velká vlastenecká začíná až v roce 1941 a zahajuje období čistě pozitivních dějin Ruska. V té válce Rusko zvítězilo nad fašismem a osvobodilo svět.

Katyňský masakr. Tehdy poprvé „boj s fašisty“ posloužil jako zástěrka zvěrstva

5. 3. 12:00

Ano, před rokem 1941 mohou být nějaké sporné otázky – pakt Molotov–Ribbentrop, dělení Polska, osud národů v carském Rusku i Sovětském svazu... Ale takové věci se prostě dějí. Je to historická nutnost.

A vraždil tam chemickými zbraněmi? Nebo se snad ozve Polsko, které si po Mnichovu samo odtrhlo kus Československa? Kdo čím zachází..., znáte to.

Počátek skutečných dějin je tedy v roce 1941. A z toho pramení také ruská odpovědnost za přítomnost a budoucnost světa: Sovětský svaz sice fašismus porazil, ale v Evropě nikdy nedošlo k důsledné denacifikaci. Zčásti je stále ovládána fašisty a prostřednictvím loutkových, uměle vytvořených států, jako je Ukrajina, ohrožuje i Rusko.

A Putinův „zákon paměti“? Ten mimo jiné trestá „lhaní o aktivitách Sovětského svazu během 2. světové války“.

Takže pozor na „počátek dějin“.

Profesoři Juščenko a Porošenko

Viktor Juščenko, kterému k vítězství v prezidentských volbách dopomohla „oranžová revoluce“, zastával úřad ukrajinského prezidenta v letech 2005–2010. A ukrajinské nacionalisty v čele se Stěpanem Banderou prohlásil za národní hrdiny.

„Rusko se snaží sirit absurdní myty o narůstajícím rasismu a antisemitismu v současnosti, ale Juščenko rozvinul neméně absurdní pohádku o krajně pravicových nacionalistech minulosti jako o dokonalých hrdinech a nevinných mučednících,“ píší profesori historie z istanbulske Koc University a švédské univerzity v Lundu Tarik Cyril Amar a Per Anders Rudling.

Ocenění Bandery a nacionalistů kritizoval mimo jiné i Evropský parlament.

Ale Petro Porošenko, který se stal prezidentem po „Euromaidanu“, šel ještě dál: Schválil ukrajinský „zákon paměti“. Ten mimo jiné stanovuje, že s Banderou spojené Organizace ukrajinských nacionalistů a Ukrajinská povstalecká armáda patří mezi bojovníky za nezávislost Ukrajiny. A především, že je trestné o nich lhát a urážet je.

Tedy například říkat, že to nebyli hrdinové, že se nezasloužili o nezávislost Ukrajiny. Natož že to byli masoví vrazi.

Zákon měl stvrdit rozchod Ukrajiny s její komunistickou minulostí. A urychlil i proměny veřejného prostoru. Obrazně řečeno: Sochy Lenina šly k zemi a jejich místo zaujaly podobizny Bandery.

Podle kritiků je ale nový přístup podobný právě tomu komunistickému: Redukuje dějiny na jedinou správnou interpretaci.

Skupina akademiků poslala prezidentovi otevřený dopis:

„Jako akademici a odborníci, kteří se dlouhodobě zabývají obnovou a svobodou na Ukrajině, se na přijatý zákon díváme s hlubokým znepokojením. Jeho obsah i duch protirečí jednomu z nejzákladnějších politických práv: právu na svobodu projevu. Jeho přijetí otevře vážné otázky ohledně toho, zda Ukrajina naplňuje principy stanovené Radou Evropy. Jeho dopad na image a pověst Ukrajiny v Evropě a Spojených státech bude hluboký. A v neposlední řadě ten zákon podpoří ty, kdo usilují o oslabenou a rozdělenou Ukrajinu,“ stojí v dopise, který později zveřejnil David R. Marples, profesor historie na univerzitě v Albertě.

Klíčovou postavou, která rozděluje nejenom politiky a akademiky, ale i „obyčejné“ Ukrajince, je Stěpan Bandera.

Památník národního ukrajinského hrdiny Stěpana Bandery ve Lvově.

Stěpan Bandera

Bandera se narodil roku 1909 v Haliči, tehdy součásti Polska. Studoval gymnázium ve Stryji a později vysokou školu ve Lvově. Od dvaceti let byl členem Organizace ukrajinských nacionalistů (OUA).

Metodami, které v boji za nezávislost vyznával, byly teroristické akce a atentáty. V roce 1934 Banderova skupina OUA zavraždila ředitele lvovského gymnázia Ivana Babije. Byl podle nich příliš „propolský“. Byl to kolaborant a musel být popraven.

Dnes se ulice, ve které gymnázium sídlí, jmenuje Banderova.

Za podíl na atentátu na polského ministra vnitra byl Bandera zatčen a odsouzen k trestu smrti. Později mu byl trest zmírněn na doživotí. V roce 1939 byl ale po vpádu Němců do Polska propuštěn. Možná sám z vězení utekl, to není jisté.

Němci útočící na Polsko a později na Sovětský svaz představovali pro Banderu a OUA naději. Byli potenciálními spojenci v boji proti mocnostem, které Ukrajinu dlouhodobě okupovaly. „Není pochyb o prostém faktu, že historie ukrajinského nacionalismu během 2. světové války obsahuje politicky motivované, záměrné násilí na civilistech, včetně účasti na holocaustu, masových vražd a etnických čistek spáchaných na desítkách tisíc Poláků,“ shrnují už citovaní historici Tarik Cyril Amar a Per Anders Rudling.

zbytek války strávil v koncentračním táboře Sachsenhausen.

„Bandera se osobně neúčastnil podzemní války vedené Ukrajinskou povstaleckou armádou (UPA), v rámci které došlo také k masovým vraždám Poláků ve Volyni a vraždám Židů. Ale také tyto činy nikdy neodsoudil. Až do konce života zůstal zastáncem autoritářské a násilné politiky,“ vysvětluje Andrij Portnov, ukrajinský historik, který přednáší na univerzitě ve Frankfurtu.

Když Němci Banderu v roce 1944 propustili, už na řízení OUA a Ukrajinské povstalecké armády nezískal rozhodující vliv.

Po válce žil v západním Německu. V roce 1959 ho tam kyanidem otrávil agent KGB.

Volyňský masakr

Část Ukrajinců vítala v roce 1941 Němce postupující na východ jako osvoboditele. A místní lidé pomáhali při masových vraždách Židů, například v roklině Babí Jar nedaleko Kyjeva. Podobně se chovala ukrajinská policie v tehdejších polských regionech Volyni a Haliči.

Zkušenosti Ukrajinci využili při útocích na Poláky. „Tuto taktiku masového vraždění se Ukrajinci naučili od Němců. Právě proto etnické čistky Ukrajinské povstalecké armády překvapily svojí účinností. Volyňští Poláci v roce 1943 byli téměř stejně bezmocní jako Židé na Volyni v roce 1942,“ píše historik a politolog Timothy Snyder.

Organizace ukrajinských nacionalistů a Ukrajinská povstalecká armáda, jejíž jedna frakce se pojmenovala „banderovci“, se rozhodly Volyň a Halič „vyčistit“ od Poláků. Nacionalisti možná už mysleli na budoucnost – na poválečné uspořádání. A měli na mysli to, že po první světové válce vznikaly státy více méně na národnostním půdorysu.

Jeden z velitelů UPA Dmytro Kljačkovskyj vydal v červnu 1943 následující směrnici: „... Jsme povinni provést velkou akci k likvidaci polského prvku. S odchodem německých vojsk by se měl využít příhodný čas k odstranění celé mužské populace ve věku 16 až 60 let. Tuto bitvu nemůžeme ztratit, a za každou cenu je třeba oslabit polskou sílu. Lesní vesnice a obce, které se nacházejí v těsné blízkosti lesa, musí zmizet z povrchu zemského.“

Krutý pohled do vesnice Lipniki v Kostopolském okrese po masakru, který tu 26. března 1943 spáchala Ukrajinská povstalecká armáda (UPA).

Akce měla úspěch. V letech 1943–1944 zavraždili ukrajinští nacionalisté na Volyni odhadem až 60 tisíc lidí, většinou Poláků. Podobné jen o něco slabší etnické čistky probíhaly i v Haliči.

I na „volyňský masakr“ se historici a politici dívají různě. Obecně platí, že v Polsku je to jedna ze zásadních událostí moderních dějin a hovoří se o genocidě. Zatímco na Ukrajině se podrobnější studování temných stránek činnosti nacionalistů v současné době oficiální historiografii nehodí.

Někteří historici se dokonce snaží masakr interpretovat jako provokaci německých a sovětských tajných služeb s cílem poštvat proti sobě místní obyvatelstvo a především zastavit ukrajinské národní hnutí.

A co vlastně ukrajinským historikům zbývá? Vždyť urážet Banderu a „jeho“ nacionalisty je trestné.

Holodomor

„Holodomor“. Tohle je ukrajinské slovo pro zvláštní hladomor. Nikoli ten „normální“, přírodní katastrofu. Holodomor je záměrně způsobený člověkem.

Historici se neshodují ani v tom, proč to Stalin udělal. Chtěl potrestat a částečně vyhladit odbojné Ukrajince? Nebo šlo „jen“ o nástup nucené kolektivizace?

Na rolníky byly každopádně naloženy takové povinnosti odvodů, že je v podstatě s jistotou čekala smrt hladem. Celé vesnice.

Neměli šanci. Nesměli se hnout z místa, hlídali je vojáci. Nesměli obchodovat. A za krádež třeba i hrsti zrní z kolchozu hrozil trest smrti.

Holodomor. Dobová fotografie z roku 1933 pochází z ulic Charkova.

[Ukázky z knihy Timothyho Snydera *Krvavé země*:](#)

„Strážníci měli za úkol sbírat vyhladovělé děti ulice, aby na sebe neupozorňovaly, a tak v městech sovětské Ukrajiny policie zatýkala několik set dětí denně – jednoho dne na počátku roku 1933 ohlásila charkovská policie dvě tisícovky takových zadržení. V charkovských kasárnách čekalo tou dobou na smrt kolem dvaceti tisíc dalších. Děti

„Chlapci se vypravili k rybníku s vidinou nějakého úlovku a vytáhli odtamtud useknutou hlavu svého spolužáka. Jeho rodina už vymřela. Znamenalo to, že ho předtím snědli? Nebo přežil smrt rodičů a stal se obětí kanibala? Nikdo neměl nejmenší tušení, ale pro ukrajinské děti v roce 1933 byly takové otázky samozřejmé.“

Holodomor bezprostředně nesouvisí s radikalizací ukrajinských nacionalistů v tehdejšímu Polsku. Volyně a Haliče se v podstatě nedotknul.

Nicméně, byla to léta 1932–1933. Jakou obrovskou a oprávněnou nenávist museli Ukrajinci vůči Stalinovi a Sovětskému svazu pociťovat! Proč by Hitlera neměli vítat jako osvoboditele, nebo alespoň naději?

S Hitlerem zkušenosti ještě neměli. Leda ty, které se jim – některým – vcelku líbily: Vraždil Židy a vyháněl Poláky.

Stalina už poznali. Zabíjel je po milionech. Umírali hlady.

Dějiny. Nebo něco takového

Podle lednového průzkumu veřejného mínění věřilo Putinovi přes 66 % obyvatel Ruska. Desítky milionů lidí se tedy pravděpodobně upřímně obávají, že na Ukrajině vládnou fašisti, následovníci Bandery, a že se chtějí revanšovat za 2. světovou válku. A že Evropa, která je toleruje a podporuje, je také stále pod vlivem fašistů.

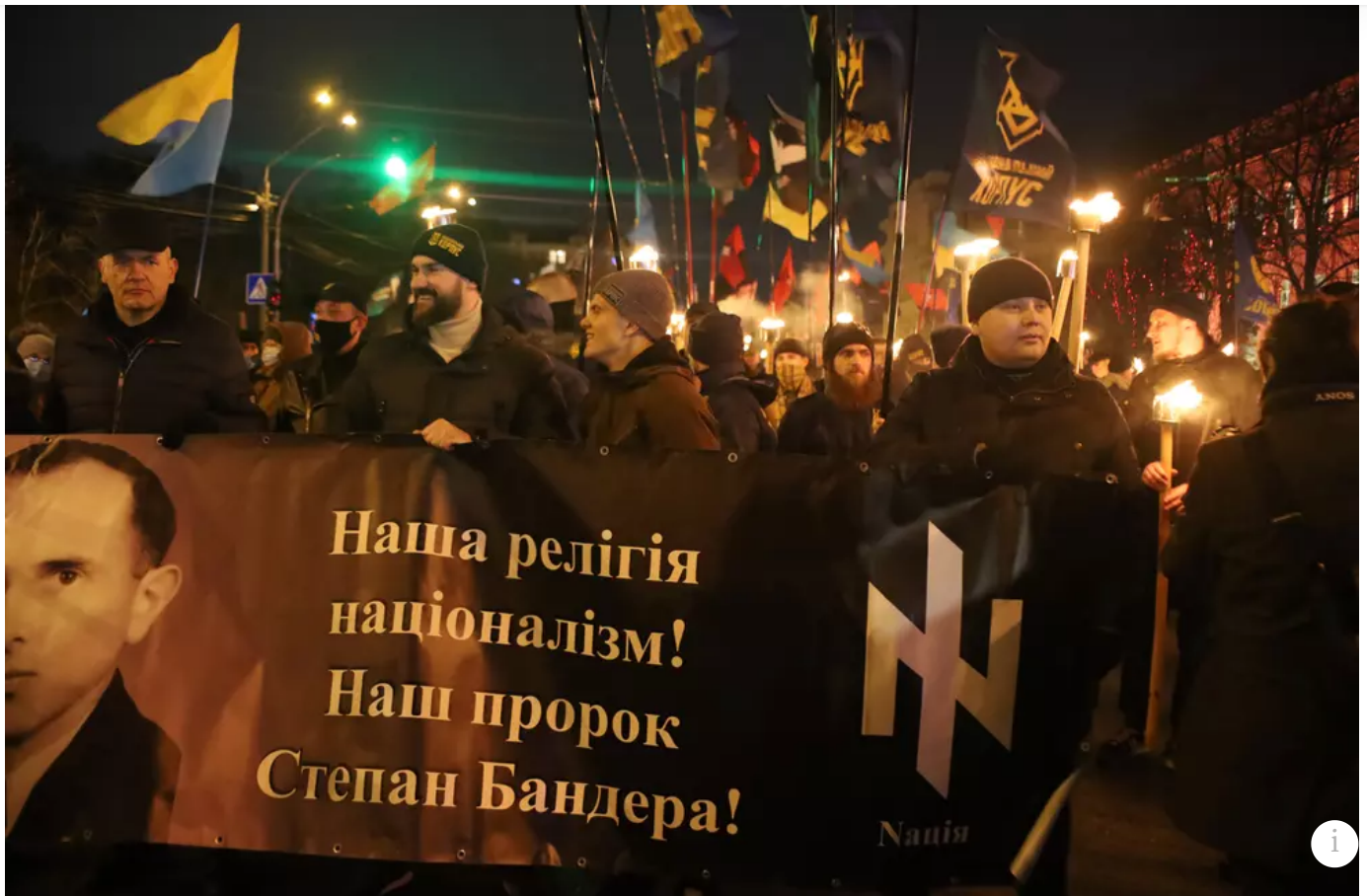
Bojí se kvůli propagandě, nedostatku informací a neochotě si informace ověřovat, která jistě není výsadou Rusů.

Část Ukrajinců věří, že Bandera a jeho souputníci – masoví vrazi, byli národní hrdinové, bojovníci za nezávislost a spravedlnost. A pokud se jim připisuje cokoli negativního, je to nepřátelská propaganda. Pravděpodobně jde o miliony lidí.

Věří tomu kvůli propagandě a neochotě si ověřovat informace. Získat je asi mohou docela svobodně.

Další Ukrajinci tomu možná tak úplně nevěří, ale domnívají se, že Bandera je ideální symbol boje proti nenáviděným Rusům. Symbol odvahy, vzdoru, bojovnosti...

Prorok a víra. Stěpan Bandera a noční shromáždění ukrajinských nacionalistů, Kyjev 1. 1. 2021.

Poláci prožívají volyňský masakr jako nepotrestanou genocidu. O ukrajinských nacionalistech a politicích a historících, kteří ho adorují, si nemyslí nic dobrého.

Rusko vpadlo na Ukrajinu, vraždí a ničí. Ukrajinci se heroicky brání, ženy a děti se snaží dostat do bezpečí. Utíkají hlavně do Polska. Tam se o ně starají, jak nejlépe umí. A Poláci jsou připraveni na společnou obranu...

Dějiny. Nebo něco takového. Přepisovaného. Převyprávěného. Jen zpola skutečného.

Ví někdo, co se vlastně stalo?

A tuší někdo, co se ještě stát může?

Dějiny Ukrajiny

- Kyjevská Rus byla v **11. století** územně největším evropským státem. Založena byla pravděpodobně Varjagy neboli švédskými Vikingy. Ale byla především

- **Ve 12. století** se poprvé objevuje slovo „ukrajina“. Výklad není jednoznačný, ale pravděpodobně jde o „okrajové území“, „hraniční zemi“. Typické.
- **Ve 13. století** se země rozpadá na jednotlivá knížectví a čelí mongolské invazi.
- **Ve 14. století** si v rámci boje s mongolskými nájezdníky území moderní Ukrajiny rozdělují Polsko a Litva.
- **V 16. století** vzniká Polsko–litevská unie a území moderní Ukrajiny se stává součástí Polska.
- **18. století:** Dělení Polska. Unii oslabovaly vnitřní spory, čehož využily sousední mocnosti. Došlo k „trojímu dělení Polska“ mezi Prusko, Rakousko a Rusko. Většina ukrajinského území připadla Rusku, západní část Rakousku.
- **18. století:** Začíná ukrajinské národní obrození. Hledání národní a kulturní identity. Zakládající postavou je básník a umělec Taras Ševčenko.
- **Po první světové válce:** „Mezi lety 1917–1920 se objevilo několik subjektů, které si nárokovaly vznik samostatného ukrajinského státu. Byla to extrémně chaotická, nepřehledná doba, revoluce, občanská válka, zhroucení centrální vlády,“ popisuje historik Paul Kubicek. „O moc tu soupeřilo mnoho skupin a některé z nich si ani vznik samostatné Ukrajiny nepřály. Každopádně byl život samostatné Ukrajiny krátkodobý a většina území připadla Sovětskému svazu. Zbytek si podělily Polsko, Rumunsko a Československo.“
- **V letech 1932–1933** zemřely miliony Ukrajinců v sovětské části hlady v rámci uměle vyvolaného hladomoru.
- V rámci „čtvrtého dělení Polska“ podle dohody mezi Stalinem a Hitlerem připadla západní Ukrajina Německu.
- **Po konci 2. světové války** se v podstatě celá Ukrajina stala součástí Sovětského svazu.
- **V roce 1991** vyhlásila Ukrajina nezávislost.

❤ Líbí se 2,7 tis.

SDÍLEJTE

SOUVISEJÍCÍ ČLÁNKY

≡ **Litva se jako první trhla od Sovětského svazu. Chce ji Putin zpátky?**

≡ Zapomenutá válka v Podněstří. Moldavsko teď má proč se bát

Související témata: Historie | Ukrajina | Stěpan Bandera | Dějiny | Nacionalismus | Fašismus | Stalin

Kdo šel nahoru a kdo dolů? To nejdůležitější z byznysu v [newsletteru](#) Martina Jašminského, Zuzany Kubátové a Jiřího Zatloukala. Posíláme každý pátek.

Vaše emailová adresa

ODEBÍRAT

DOPORUČOVANÉ

Doma se nestihly ani rozloučit, z české pomoci jsou v šoku

16:15

VČERA 13:15

Válka je blízko. Mohou přijít i horší scénáře než drahota, říká ministr

18:41

Rusko zažívá „odliv mozků“. Od začátku války odešly desítky tisíc lidí

20:35

21. století je plné válek. Nejméně 50 konfliktů už stálo život miliony lidí

12:59

HLAVNÍ ZPRÁVY

ONLINE

Online: Rusko tvrdě zasáhlo proti odpůrcům války, 860 zatčených

20:49 · SEZNAM ZPRÁVY, ČTK

Válka je blízko. Mohou přijít i horší scénáře než drahota, říká ministr

18:41 · ZUZANA KUBÁTOVÁ

nevypořádalo, říká historik

17:00 · JAROMÍR BOSÁK

Tito Rusové pomáhají a kritizují Putina. V Česku se přesto bezpečně necítí

19:58 · DANIELA KRÁSENSKÁ

Válka dronů nad Ukrajinou. Zkouší shodit i Molotovův koktejl

19:17 · PAVEL KASÍK

Kolínská Draslovka pozastavuje výrobu kyanidu

17:45 · KAROLÍNA ŠTUKOVÁ

Rusko zažívá „odliv mozků“. Od začátku války odešly desítky tisíc lidí

20:35 · ADAM RYŠÁNEK

Burácení ruských raket už slyší i Polsko. Válka je od něj pár kilometrů

18:29 · FILIP HARZER

Super.cz

Nejsilnější muž světa zastíní Terminátora i Rockyho. Stallone i Schwarzenegger vedle něj vypadají jako drobci

ProŽeny.cz

Slavné dámy a nahota: Tereza Ramba překvapila, Britney Spears provokuje a Heidi Klum je nudistka

Novinky.cz

Ruská armáda je na hranici svých možností, tvrdí letecký maršál RAF

Garáž.cz

Vláda ruší biosložku v naftě i silniční daň, posvítí si na marže pumpařů. Palivo zlevní o koruny

COVID[Aktuální opatření](#)[3. dávka očkování](#)[Kapacita nemocnic](#)[Počty naočkovaných](#)**Volby**[Volby 2022 a 2023](#)[Volby do Senátu 2022](#)[Komunální volby 2022](#)[Prezidentské volby 2023](#)**Zdraví**[Jak vyléčit chřipku](#)[Příznaky jako chřipka](#)[Angína bez antibiotik](#)[Bolest na pravé straně](#)

Sport

Program UFC a Oktagon
Fotbal 1. liga
Program biatlonu
MotoGP 2022
Formule 1
MS v hokeji 2022

Hypotéka

Pronájem či hypotéka
Jak vybírat byt (investice)
Hypotéka 100 % ceny
Hypotéka a družstevní byt
Dokumenty k hypotéce
Refinancování hypotéky

AutoMoto

Autoškola - nové otázky
Výměna řidičáku
Přepis auta - koupě ojetiny
Platnost dálniční známky 2022
EGR ventil
Řidičák B a další skupiny

Ukrajina: [Válka na Ukrajině](#) [Ukrajina online](#) [Jak pomoci Ukrajině](#) [Mapa bojů](#) [Vladimir Putin](#) [Symbol Z](#)
[Sankce pro Rusko](#) [Ukrajina v NATO](#) [Děni Rusko Ukrajina](#) [Projev Putina](#) [Historie konfliktu Rusko vs Ukrajina](#)
[Videa z Ukrajiny](#) [SWIFT a Rusko](#) [Volodymyr Zelenskyj](#)

Trendy na Zboží: [LEGO](#) [PlayStation 5](#) [Samsung S22](#) [AirPods 2021](#) [Mobilní telefony](#) [iPhone SE 2022](#)
[Apple Watch](#) [Apple Mac Studio](#)

Video: [Filmy](#) [Cvičení na bolest zad](#) [Platnost a ověření dálniční známky](#) [Survivor 2022](#) [Okresní přebor](#)
[Výměna manželek](#) [Recenze Mercedes C](#)

[Seznam.cz](#) [O Seznamu](#) [Kariéra](#) [Smluvní podmínky](#) [Audiovizuální mediální služby](#)
[Nápověda](#) [Kontakty](#) [Reklama](#) [Ochrana údajů](#) [Prohlížeč Seznam.cz](#) [Televize Seznam](#)
[Sherlock Senior](#) [Kodex diskuzí](#) [Volební kodex](#) [Newslettery](#) [Redakce](#)
[Nastavení personalizace](#)

[Naše zprávy najdete i na sítích](#)

Copyright © 1996–2022, Seznam.cz, a.s. Obsah serveru je chráněn autorským právem.
Jakékoli užití obsahu serveru včetně publikování nebo jiného šíření obsahu serveru je bez
písemného souhlasu Seznam.cz, a.s. zakázáno.